

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перл., на по год.
5 перл.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
СРИЈЕДОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Vjesnik“ Cetigné (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТИЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

БЕСЈЕДА

КОЈОМ ЈЕ

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

НИКОЛА I

ОТВОРИО СЈЕДНИЦЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ САЗВАНЕ У ПРВИ РЕДОВАН САЗИВ

НА ДАН 29. ЈАНУАРА 1914. ГОДИНЕ

НА ЦЕТИЊУ

Господо Народни Посланици,

Особито сам радостан што данас први пут послјије два тешка рата и великих срећних историјских догађаја из минуле двије године видим око себе сабране представнике драгога Ми народа, које поздрављам срдачном добродошлицом.

У овоме тренутку одајмо највише хвалу Творцу, под чијом је заштитом наша Отаџбина изашла побједоносна из борбе за слободу браће у Османској Империји. Сјетимо се вјечитом захвалношћу и признањем наших хероја, који на Мој позив полетјели у свети бој и одговорилише очекивањима, која Мој народ и Ја у њих полагајмо.

Господо Народни Посланици,

Десетог априла прошле године сврши се страшни вјековни бој Црне Горе са Туреком. Тога дана рука црногорска истаче Душанову заставу с орлом на престоном Скадру, потоњем бедему и знаку турског освојења. Српство се ослободи испод Турака од Мора до Дунава. У томе шестовјековном двобоју са Туреком море се наше крви пролило. У њој се утопио безброј наших јунака. Слобода и љубав домовине и жеља за потлаченом браћом бијаху огњиште, из којег је Црна Гора цријела своју одлучност и љуту ватру издржљивости у одољевању мука. У истинској побожности, братској и синовљој љубави ускликнимо нашим мученицима: вјечна вам успомена и слава! А слава и хвала преосталим јунацима, који својим побједоносним барјацима проширише и обилежише међе наше кршне постојбине и који нам руку у руку поставише драгој посестрими Србији, са којом нас никада ништа неће раздвојити.

Захваљујући Богу и нашем јуначком прегнућу, доживјесмо давно очекивани дан. Наше су тековине знатне, ма да су окрвене отмицом Скадра — том неизљечивом раном свакојега српског срца. Скадар нам није био истргнут једном руком. Пред много њих ми смо га морали уступити у корист одржања европскога мира и да би смо очували остале тековине српског оружја.

Ненадмашан је био наш војник у овоме рату, јер као да је унапријед знао да се његов дуготрајни мегдан са Турчином за увијек прекида, те је на њега урођеном му храброшћу насртао и без узмака га таманио. Ни шанац,

ни жица, ни куле и градови нијесу га заустављали. Топу се ругао, а сабље и бајонете рукама је кршио. Хтио је да његов јуначки супарник понесе собом утисак од његова витештва и храбрости.

Као крилат са босанске границе до пред сами Призрен с једне стране, у двадесет и два дана претрчао је сав простор Мој витез Црногорац, освајајући Плевље, Бијело Поље, Беране, Плав, Гусиње, Рожај, Пећ, Дечане и Таковину, све без почивка и из једнога маха. С друге стране, у јуначком полету заузео је цијелу долину Бојане са обалом Јадранскога Мора до града Љена и Крајину са Језером, Штејем и Бардањолтом до Висова Тарабоша, да отуда гледа на Скадар док га није на предају принудио. Далече бројно надмоћнији непријатељ у овоме простору пред њим је узмицао.

Да није овакви прегалац Мој Црногорац, зар би неуморан освануо у Митровици да Косовом и Скопљем корача и лако стигне у Куманово и отуда на висове око Брегалнице, да удружен са браћом из Србије и са храбрим Грцима, достојним Леонидиним потомцима, казни четвртога савезника, нашег заблудјелог брата Бугарина, за покушану отмицу крвавих савезничких тековина.

Кроз све те борбе и искушења Мој Црногорац је без штедње крв проливао. Просто му било српско млијеко. Једном се живи и умире.

Благословом свете српске слоге ми смо победили. Савез са Краљевинама Србијом и Грчком био је у оба рата њима и нама срећан и успјешан.

Господо Народни Посланици,

Глас топа, који је у име Балканског Савеза Црна Гора код Подгорице прва испалила противу Турске, одјекинуо је у срцима синова Отаџбине у далеким прекокеанским земљама. Већина њих похита под свој непобједиви барјак да се жртвују за слободу браће, а они, који спријечени немаштином не могаху доћи да крв своју пролију с браћом својом, напрегнутошћу своје патриотске душе и топлим молитвама Богу праћашу напредак своје миле Отаџбине, и тако показаше да Црногорац вазда у души носи мисао и жељу за својом милом Црном Гором, ма колико од ње, силом прилика, био удаљен.

Под нашим барјацима бројали смо доста наше јуначке браће из скоро свијех словенских крајева. Долетјеше нам најприје из сусједне и миле нам Боке Которске, затим из Далмације, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеначке, Чешке и Русије, да помогну остварењу наших идеала, не жалећи за ту узвишену цијел своју племениту крв. Док родољубљем прожете именоване земље упућиваху своје младе синове на наша бојишта, дотле њихово стаповништво богатим хришћанским милосрђем притицаше у помоћ сирочадима палих бораца и оданиљаше своја удружења да његом и вјештином помогну нашем ратнику. У име Моје и ваше изјављујем поменутој нашој браћи дубоку захвалност, коју у не мањој мјери дугујемо и хришћанској потпори и милосрђу Друштва Црвених Крстова свију просвијећених народа.

Господо Народни Посланици,

Бог је подарио паћеној српској души слогу и слободу за којом је толико вјекова вањала. Црна Гора и Србија у топлом међусобном загрљају ојачане су хиљадама ослобођених Срба, који ће се кроз кратко вријеме такмичити у јунаштву и културном напретку са браћом ослободитељима.

Момци српски из Старе Србије, Македоније и Зете неће јунаштвом изостајати иза браће из Шумадије и Црне Горе. Добитак нам је обилан и значајан. Он нам јемчи поуздану будућност.

Господо Народни Посланици,

Мир у Букурешту, до којег се је дошло последије жаљења достојног рата међу савезницима, уз мудру сарадњу и помоћ православне Румуније ударио је основе новоме реду на Балкану и обезбиједио је наше националне интересе.

Пред нама се сада отвара неотдјелно поље културнога рада. Нове ратне тековине интересавају нас новим дужностима и тешким задацима. За успјешно вршење истијех потребни су нам нови свијетски извори напредне и државне снаге, којој ће нас одвести само слободна утакмица свијех родољубивих синова Отаџбине. Од свијех нас тражи се сада више но икада много воље, преданости општем послу, међусобне љубави и плана у раду, који не смије да искључује ничију просвијећену помоћ, ничију на добро Отаџбине упућену контролу. Моја Влада, која ужива Моје пуно повјерење, и која у заједници са Мном улаке све силе да Земљу, истрошену и заморену ратним теготама, брзо поведе путу опорављења и напретка, изложиће вам програм својега рада. Ја се надам да ће тај програм, као израз стеченог искуства и као јемство нашега унутрашњег снажења на савременим подлогама, наићи на ваше одобрење и потпору, која је неопходна за његово правилно извршење.

Али прије свега дужност је и Моја и Ваша, Господо Народни Посланици, да се побринемо: за сирочад погинулих јунака, за издржавање у рату онеспособљених,

Цетиње 29. јануара 1914 год.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Војни,
Заст. Министра Иностраних Дјела,
Генерал-ађутант, бригадир, сердар,

Ј. Вукотић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,

Л. Гојнић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,

Р. Поповић с. р.

Министар Просвјете и Црквених Послова,

М. Мијушковић с. р.

Министар Правде,

Љ. Бакић с. р.

за одужење народу жртава у имању, које је тако весело приносио Отаџбини, и да се уреди и потпоможе насељење у новодобивеним областима. Упоредо са тијем једна је од најпречих наших брига наша војска, њена спрема и обука, завођење сталнога кадра у њој, јер јака, свијем савременим потребама снабђевена и одлично изучена и дисциплинована војска, најпоузданије је јемство наше безбједности, нашега мирнога развића.

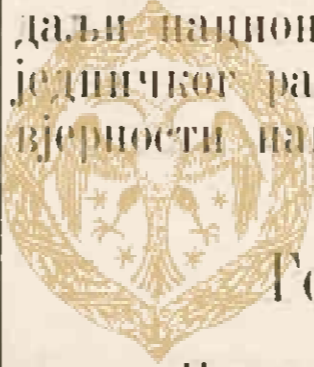
Рјешење чиновничког питања и уређење стања васпитача нашег подмлатка такође не трпе одлагања.

Моја ће вам Влада још у овом сазиву поднијети закон о инвалидима, закон о насељењу, закон о централној управи, закон о чиновницима грађанског реда, закон о народним школама, закон о административној подјели земље, закон о општинама, и др.

У сагласности с вама Моја ће Влада наставити тежки рад опорављања и спремања Земље. С обзиром на многобројне задатке изнутра и с поља, које нам донијеше срећни добитци оружја и ратом измијењене прилике, тај ће рад све нас стати много труда. Ваша мудра увиђавност и јака воља, да Мене и Владу озбиљно помогнете у раду на корист Отаџбине, крунисаће дјело наших заједничких напора.

Господо Народни Посланици,

Високо је уздигнут барјак подмлађене ратом проширене Црне Горе. На њем вазда остаје исписана мисао Мојега Дома, која је животворна мисао нашега племена, а која нас је кријенила у црним данима мука. Успјеси оружја српских краљевина очеличише ту мисао у срцима свијех нас и загрјааше је новом још чистијом вјером у нашу снагу, у нашу будућност. Одбрана добитака и даљи национални успјеси зависеће само од сталног заједничког рада са братском Србијом и од традиционалне вјерности нашој моћној заштитници Русији.

Господо Народни Посланици,

Наша су односи са свијема другим државама пријатељски. Налазећи да је мир неопходно потребан развићу наше отаџбине, Моја се Влада непрекидно стара да његовоме одржању допринесе свој дио. Са жаљењем помињем да је наше мирно развијање прошле јесени било угрожено од упада оружаних Арбанаса из Арбаније у земљиште српских краљевина. Али исти су били сузбијени, и Ја се надам, да ће се сусједна нам Арбанија, чијој смо слободи толико допринијели, посветити унутрашњем сређивању, које јој је веома потребно, ако искрено жели да буде елемент мира и реда на Балкану.

Желећи да вам рад буде користан Отаџбини и да цета у вама паће извор своје снаге, Ја сам, Господо Народни Посланици, радостан што данас могу објавити, да су сједнице новоизабране Народне Скупштине, сазване у први редовни сазив, отворене.

Живјели Народни Посланици!

Живјела Црна Гора!

НИКОЛА с. р.

Дневник

Вратио се Њ. В. Краљ вратио се јуче послје подне са Ријеке на Цетиње.

Помен погинулим на Великом Бардањолту. Овдашња дивизијска команда приредила је, на дан годишњице освојена Великог Бардањолта, 27 јануара, помен оним јунацима црногорске и српске војске који су храбро изгинули у тродневном јуришу на Великом Бардањолту и положајима око Скадра, као и свим погинулима борцима у турском и бугарском рату Помену је присуствовао командант прве дивизије Њ. Кр. Вис. Књаз Петар, Предсједник Министарства генерал сердар г. Јанко Вукотић са свом Г. Г. Министрима, и чланови Народне Скупштине, официјски кор, државни великодостојници, чиновништво, чланови општинског одбора са предсједником, гимназија и многобројно грађанство. Чинодјејствовао је Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан са свештенством.

Положили заклетву. У понедељник послје подне положили су заклетву чланови Народне Скупштине.

Избор Скупштинског часништва. Јуче се конституисала Народна Скупштина. Изабран је за предсједника г. Мило Дожић; за подпредсједника г. Гаврило Церовић; за секретаре поп Крсто Поповић и Мато Павићевић.

Верификациони одбор. Верификациони одбор поднио је извјештај о исправности мандата. Поништени су мандати петрушински и колашинско-пољски, за које ће бити расписани нови избори. Оспорени су мандати горњо-цеклински и вражегрмски, и верификациони одбор извидиће основаност поднесених тужби.

Племенити поступак. Пишу нам из Никшића: Иницијативом неких овдашњих госпођа и госпођица, 19 јануара држат је овдашњој цркви парастос покојној Анђи Ђурашковић, бившој дугогодишњој учитељици. На парастосу је присуствовало до 50 госпођа и госпођица.

Послје парастоса био је скуп у просторијама овдашње основне школе, те да би дале виднога доказа свога признања и овјековјечиле спомен на пок. Анђу, исте су госпође међу се сакупиле више од 200 перп. добровољних прилога, те тиме уписале пок. Анђу за члана добротвора овдаш. гимназијског фонда и овдашњег занатлијско-радничког друштва, а остатак преко тих улога остављен је у овдашњој

штедионици као прилог Дјечијем Забавишту кад би се исто овдје основало.

Овакав племенити поступак овдашњих госпођа и госпођица заслужује сваку похвалу, јер су њиме дале доказа како цијене једну просвјетну радницу која је више од 30 год. радила на просвјећивању наше женске омладине.

Машан Станкоз Николић. Пишу нам из Никшића: На дан 1. јануара ове године преселио се у вјечност дугогодишњи службеник поткомандир Машан Станкоз Николић, из Озринића, у 75-ој години свога живота.

У њему су Озринићи изгубили једнога свога првака по карактеру, поштењу и признатом јунаштву. Био је такви, да се за своје заслуге није никада хвалисао. Лијепи глас и поштовање уживао је како међу својим племеницима, тако и код свију оних који су га познавали. Његова тиха природа и одмијереност у свим поступцима привлачила је свакога, што се дало виђети кад се на глас његове смрти у масама похитало пркосећи врло хрђавом времену, да је с покојником потоњи пут опросте и смртне му остатке предаду матери земљи уз прописане војничке почасти.

Лака му била груди земље, коју је искрено љубио и за њу се јуначки борио од дјетињства до потоњег часа! **Озринић.**

Занатлијско радничко удружење у Никшићу. Пишу нам из Никшића: Овдашње »Прво Занатлијско-Радничко Удружење у Никшићу, основано 1906. г., одржало је 19. јануара о. г. своју 7 и 8 редовну скупштину. Са скупштине је упућена поздравна депеша Њ. Вел. Краљу Господару, Узвишеном Покровитељу овог друштва, извјешћавајући Његово Величанство о свом раду и увјеравајући Га о вјерности и оданости занатлија и радника овог удружења Његово Величанство благоизвољело се захвалити, преко свога дјурног танта, на изјавима оданости, уз Краљевски поздрав и жеље за добар напредак и успјех удружења.

Поменуто удружење лијепо напредује и броји око 160 чланова са 8000 перпера друштвене имовине. Мјесто досадашњег предсједника г. Шћепана Кустудића и чланова одбора изабрана је нова Управа са предсједником г. Бекицом Шобајићем. Бивша управа је новој уредно предала дужности. Са тим је дневни ред исцрпљен и скупштина се у реду и миру разишла.

М. Ш. Ј.

Буџет за 1914. Влада је спремила пројект буџета за 1914. годину, који ће кроз два три дана бити одштампан и поднесен Народной Скупштини.

Законски приједлози. Влада је упутила Државном Савјету на проучење приједлоге закона о инвалидима и о насељењу у новијем крајевима.

Тргов.-обртничка комора у Дубровнику. Министар трговине потврдио је поновни избор Стијена Ђивичића за предсједника и Јова Радивовића за подпредсједника трговачке и обртничке коморе у Дубровнику за год. 1914.

Из канцеларије Друштва за пом. зан. и трговине. На прошлој редовној сједници управног одбора ријешено је: да се седморо сироте дјете опскрбе путним трошцима и потребним, те пошаље на страну на изучавање заната и трговине, и то: Петко Милетић, Радван Петричић, Јован Марковић, Милош М. Јовановић, Драгиша Јовановић Павле Булатовић и Милојица Јовановић; те да им се изађе у сусрет и узмете: Ново М. Обреновић, Радосав Обреновић и Лука Обреновић; а већ је упућен Блажо Зоњић.

— Божу Лекићу стал. пом. Друштвеном питомцу у Чешкој, да се изда за алат перп. стотину и шездесет и пет и пружи средство да се поврати; те Ст. Иванишевићу питомцу изда кредит да откупи приспјели материјал и прошири своју радњу.

Јован Шаровић трговац, бивши друштвени питомец, положио је Друштву, у нарочито за то подешеном кашетици сакупљену своту од перп. 960, са изјавом, да има тамо већи број перподатих марака, те пружи и свој годишњи члански улог од перп. четири; као и г. г. Петар Новаковић и Станислав Иванишевић.

Надати се да је корисни рад Друштва бити разумљен и цијењен, те да се стари чланови уписати свој принос, а нови се уписати; те да ће и широм државе наћи одзива и потпоре, тим прије кад је Друштво отпочело интензивније свој рад, што је скончано и са сталним расходима.

Прилози за сиромашне ђаке. Приликом светосавске бесједи у дољанској школи 14. јануара ове год. приложише »фонду сиромашних ђака«.

Г. Г. Јован Л. Миравевић, за успомену своје оцу пер. 20; — Марко М. Ивановић, за успомену својим погинулим два брата, перп. 20; — Илија Р. Ивановић, за усно-

мену погинулом брату, перп. 20; — Милић П. Поповић, за успомену брата и снахе, перп. 20; — Кап. Крсто Ј. Ивановић, перп. 5; — плор. Насто Ђ. Ивановић, перп. 5; — бар. Јован П. Ивановић, перп. 5; — Милутин И. Ивановић, перп. 5; — Андрија Т. Ивановић, перп. 5; — бар. Павић С. Ивановић, перп. 4; — Бајо К. Ивановић, перп. 4; — Новак П. Ивановић, перп. 4; — Никола П. Ивановић, перп. 3; — Ђуриша М. Ивановић, перп. 3; — Шћепан Ђ. Ивановић, перп. 3; — Вујадин С. Ивановић, перп. 3; — поп Захарија Чејовић, перп. 2; — Стојан Ђ. Ивановић, перп. 2; — Перо Н. Бољевић, перп. 2; — Никола В. Радоњић, перп. 2; — Зарија П. Прелевић, перп. 2; — Нико С. Поповић, перп. 2; — Милић С. Ивановић, перп. 2; — Вуко М. Ивановић, перп. 2; — Раде В. Ивановић, перп. 2; — Томо М. Поповић, перп. 2; — Радоје Ј. Ивановић, перп. 2; — Миливоје М. Ивановић, перп. 2; — Ђуро Ј. Ивановић, перп. 2; — Симо К. Ивановић, перп. 2; — Никола С. Ивановић, перп. 2; — Радисав Л. Ивановић, перп. 2; — Лука Т. Ивановић, перп. 2; — Ђуро Л. Јокановић, перп. 2; — Саво Р. Ивановић, перп. 2; — Милија Т. Поповић, перп. 2; — Радосав В. Ивановић, перп. 1; — Настадин Б. Поповић, перп. 1; — Савић Р. Поповић, перп. 1; — У све перп. 177.

Управа дољанске школе, износећи имена племенитих прилагача, најтоплије благодари свијема, на указаној благодарној помоћи »фонда«.

Фонд за сиромашне ученике.

Јављају нам из Вилуса:

На дан Св. Саве ове године прослављена је 20 годишњица овдашње основне школе, којом је приликом од добровољних прилога основан фонд за сиромашне ученике.

Сума прилога достигла је лијеп број, чему се има захвалити како приложницима са стране који не могући доћи послаше своје прилоге, тако и мјештанима, односно општинарима школе, који такође указаше новчану помоћ овој установи а неки од њих као г. Јевто П. Булајић и г. Пава Ј. Булајић, приложише по 50 перпера те посташе добротвори фонда.

До сада су дали прилоге ова господа: Из Требиња по перп. 20: г. г. Шћепан Вујичић и Јово Тешановић; перп. 15 г. Васо Бабић; по перп. 10: г. г. Владо Петковић, Стево Грковић и управитељ Милан Томић; перп. 3 г. Јово Трапарић.

Из Риска перп. 15 г. Марко Ковачевић; перп. 10 г. Милан Николић.

Из Котора перп. 5 г. Косто Николић. С Цетиња перп. 10 г. надзорник Перо Мартиновић.

С Велиња перп. 10 г. Петар Пејовић; перп. 5 г. Марко Пејовић, пошт.-тел. чинов.

Из Косијерева перп. 5 г. Раде Драгинић.

Из Грахова по перп. 5 г. г. поп Ђуро Ковачевић, кап. Стеван Ковачевић, учит. Митар Лазовић, учит. Никола Ковачевић, Видак Вујачић, Симо Вукаловић, Митар Видовић, Симо Миловић и Марко Јакшић; перп. 4 г. поп Крсто Кешелевић; по перп. 2 г. г. Вуко Милић царничк, Симо Ковачевић, пошт.-телеграф. чинов., и Милан Живковић.

Из Нудола перп. 5 г. Мато Ковачевић. Из Клобука перп. 10 г. Тривко Стијачић; перп. 5 г. Симо Бендерић.

Из Кривошија перп. 5 г. Стеван Бојанић.

Осим поменути два добротвора приложише још сљедећа господа из школске општине:

Перп. 20 г. ком. Сава Ковачевић, нар. посланик; по перп. 10 г. г. учит. Миљко

ПОДЛИСТАК

БАРДАЊОЛТ

(25., 26. и 27. јан. 1913.)

Са Грујемира, из Краљевог Главног Штаба, изванредан је поглед на цјелокупно бојиште. На крају узвишене главице направљена је тераса за Краља и Његов штаб. Под ногама пружају се у бескрај плодна скадарска поља. Купа их својом благом топлотом сунце јужног неба. Пред очима у даљини је сва ратна позорница, дугачка у полукругу преко сто километара. У позадини се плаве главице разних брда, која је посјела наша војска и од њих око Скадра начинила непоборјни ланац опсаде. Прва линија води на Бардањолт. Два велика дурбина испред Краља управљена су на њега. Стакла необичне снаге и јасноће тачно приказују појединости непријатељских ушанчених положаја. На рубовима врхова, спрам неба, могу се видјети и бодљикаве жице, испреpletене око утврђења. При погледу на њих душа дрхти од узбуђења, срце јаче бије. Још мало, па ће међу њима увјерити метеж људског меса и крви.

Петак је, 25. јануар. Небо чисто, сунце топло, дан не може љешни. На пространим хоризонту свуда мир. Као да се и

не слуги, кодику ће животи угасити овај дан. Један покрет, само једна ријеч, разнесена од електричне струје по командама разних војних одјељењ, заподјенуће борбу, отвориће хрвање, распаљиће страст касанљења, којег се и данас цивилизација лађа као потоњег средства за побједу.

Тачно у 10 час. артиљерија под командом Књаза Петра огласи почетак боја, т. ј. продужење рата са петјеконим непријатељем. С лијеве стране, испод Бокса, затресао се ваздух, носећи звук гранате у правцу Скадра. У трен прихватише остали. Ту и тамо у даљини око Бардањолта већ се вију колотови дима.

Краљ и сва пратња на положају су за посматрање. Музика свира химну. Свак узбуђен. Откривене главе. Краљ стоји тренутак два непомично гледајући у правцу боја. Затим се сједе, узима слушалицу од телефона, тражи извјештаје, даје наредбе хладно, разговјетно, разумљиво, учествујући душом и срцем у највећим mukaма својих војника, својих официра, знајући да ће и сада, као и вагда до сад, извршити дужност, испунити дуг према домовини са пожртвовањем отаца и дједова са Граховца и Вучјег Дола. А они знају, да је њихов Врховни Командант за њима, да с њима осјећа, с њима дише, у њихову животу налазећи свој живот, у њиховој слави свој највиши понос...

Бардањолт је постао вулкан са много кратера. Дим од граната оставља трагове

на врху, средини, подножју, окрајцима. Под унакрсном је нашом топовском ватром. Као да се и само небо запалило на ономе крају. Артиљерски двобој распаљен је жестином очајања. Иза Брдице помаља се дим српских топова. Душа од радости трепети. Двије војске једног народа дивју братских краљевина ударају прима снага утврђења Скадра, који им спори непријатељ грђи од онога што га брани. Са колотовима дима уздижу се пут плавих висина искрене топле молитве за побједу, за срећу, за свакоје добро двије братске војске.

У десно, преко Скадарског Језера, високи Тарабош у црно је завијен. Врх му се и не види. Једна за другом гађају га гранате од топова одреда генерала Мартиновића.

Сирена телефонске слушалице у Краљевим рукама својим њежним звуком даје глас, да неко зове из ватре са далеког бојног фронта.

Нашљедник Краљевић Данило, Главни Командант војске, шиле Оцу преко телефона са фронта опширни извјештај. Краљ брзо ставља слушалицу на ухо и пажљиво слуша. Лице му се ведрини, само задовољством засјае. Присутни нестрпљиво прате изразе Краљева лица. Примјетише да долазе први добри гласи. Сви се много радују.

Бој је у пуноме језу. Борба бјесни свуда: око Бардањолта, иза њега на Шилдји, у Штоју, поред Језера, за Брдицом, испод Тарабоша. Нема више мјеста, на којем сва

противника не би била у сукобу. Сунце бије у зенит, подне је, врућина је, али жешћа је ватра закрљених, који на цијелој фронту дијеле мегдан помоћу свијех родова оружја. Брза пушчана паљба и митралези оглашују да је пјешадија у акцији.

Први резултат: пала је Муселимова Главница, праг Великог Бардањолта; двије непријатељске батерије ућукане; наши бомбашки примакли се првим шанчевима Тарабоша, а пјешадија жици Бардањолта.

Као човек који се у зноју под тешким теретом скрхан испео на високу главницу и учинио први дугачки уздах олакшања, тако и присутни послје тихих вијести одахнуше и посједаше око Краља да с пунијем грудим ваздуха прате даљи ток крваве драме.

Међутим приспјела је у Главни Штаб са Цетиња мудра и храбра Краљева кћи Књагињица Ксенија да се у првим тренуцима невоље стави на расположење својем Оцу и Црвеном Крсту у бригадама око рањеника. Претпостављало се да број истих неће бити мали, јер се не освајају градови без крви и меса, и то из руку дивљег непријатеља, који се упорно брани.

Битка се продужила. Трајала је и ноћу. У вече вратише се у Главни Логор Нашљедник и Књаз Петар да поднесу Краљу опширне усмене извјештаје. Цијеле ноћи чуо се митролез час од стране Бардањолта, час из Штоја, час из Тарабоша. Ноћ је протекла у узбуђењу, које је поја-

Булајић и Јеремија Ковачевић; перп. 6 г. Тривко Ковачевић; по перп. 5 г. Ђа Крстиња Булајић, г. г. Вуле Булајић, оф. Новица Лаковић, Новица Андријашевић, и г. Перо Булајић; по перп. 4 г. г. Митар Даковић и Андрија Булајић; по перп. 3 г. г. оф. Петко Вујичић, Окица Вујичић, и поручик Сава Ковачевић; по перп. 2 г. г. барј. Пејо Булајић, Петар Н. Ковачевић, Видак Р. Ковачевић, Петар М. Ковачевић, перј. Аћим Ковачевић, Петар Ђ. Ковачевић, Косто Булајић и Стојан Ковачевић.

ДОПИСИ

Прва Светосавска прослава у Ђаковици.
Ђаковица, јануара 1914.

И ако је у Ђаковица, добила раније слободу, због ратних операција, које су се скоро читаву годину у њеној околици протегле, а ма каквим народним свечаностима није се могло мислити.

Благодарећи данашњим приликама, први пут је прослављен дан Св. Саве у нашој Ђаковици, са потпуно народним весељем, у миру као да смо у сред језгре Црне Горе, а не на доглед Хаса и Краснића, одакле Иса Бољетинац и Барјам Цура гледе, испаштајући своје старе грехове, на ову Србинову славу која је исто била и слава њихових предака.

Пријеђићу преко Бољетинца и Цуре, јер ми није овдје намјера о њима говорити: што су тражили оно су и нашли; како они, тако и њихов глас.

Оног дана, као на дан опште српске славе, црква је била дупке пуна побожног грађанства обојег пола. Ту је био официрски кор на челу са г. Бриг. М. Матановићем, председник општине г. А. Поповић са одборницима, кап. г. А. Чукић као и остало чиновништво.

Послије службе божје, пошло се са литијом у школу, по уобичајеном церемонијалу, гдје је обављено водоосвећење и резање славског колача.

Затим је овдашњи учитељ г. Кастратовић у свом подужем говору изнио живот, дјела и страдања Св. Саве, тог патрона српске школе и цркве.

Онда је врло лијепим и поучним сањетима узорног родитеља и поучним дужност, о васпитању свога подмладака, изнијени у исто вријеме и значај школе.

Послије говора г. Кастратовића, настављене су ђачке декламације и pjesме, које су мали Српчићи вјешто и умиљим гласом изводили, што је код присутних нашло опште допадање.

По завршетку овога чина, виђенија господа била су почашћена, и за идућу годину примно се за домаћина г. Милосав Крстић, којему смо честитали и разишли се у најљепшем расположењу са ове прославе.

Сада је тек настало народно весеље. — Официрски кор ђаковачке посаде приредно је у вече, у »Хотелу Брегалници«, забавно вече са игром и pjesмом. Забаву је осим официрског кора посјетило чиновништво грађанског реда и отменије грађанство.

Моје слабом перу немогуће је описати ову забаву вече, јер не знам о чему ћу пријед да говорим: овамо »Црногорско Оро«, онамо »Зетско Коло«, на трећој страни чујете класичне српске гусле које набрајају прошлост и садашњу славу Србинову.

На поноћи била је закуска, гдје су се се почеле рећати многе здравнице. Најприје је г. Бриг. М. Матановић, напико Н. В. Краљу Господару.

чавано грувањем топова. Као да се тресе сва околина Скадарског Језера. Са искрама звијезда водрога неба мијеша се ватрени пут граната. Оптички телеграф од брда до брда, од позиције до позиције искрама саопштава разговоре. непријатељ је на муци.

Други дан као први, али друга ноћ тежа и мучнија од прве. Средиште је акција српске војске према Брдици. Ни пакао фантазија не би могла страшније замислити но што је те друге ноћи изгледао сав велики простор бојишта. Цијеле ноћи Краљ је са Нашљедником и Књазом Петром био на мјесту за посматрање.

Недјељу, трећи дан битке, поздравила је на освитку појачана артиљеријска акција. Не зна се на којој је страни жељни бој. Ипак погледи свију управљени су на врх Бардањолта. Отуда се очекује ријешење тродневне и двоноћне битке. Војници на цијелом фронту премлаћени од умора — гласе извјештаји команданата. Али држе се јуначки. Строст борбе све их је захватила. Неће починути док започети бој не крунишу успјехом.

Прошло је подне. У 1 час 40 минута генерал Вукотић, шеф Главног Штаба, телефонира Краљу са Нерфуша да је наредно да се јуриш на шанчеве Бардањолта сад започне. Краљ спушта слушалицу, Нашљедник и Књаз Петар примичу се својим великим дурбинама. Насте нијема тишина. Свак као укочан на својем мјесту. Душа је гледаоцима застала у врату. Ве-

Послије закуске протегла се игра и песма скоро до зоре, када се у потпуном реду развијосмо својим кућама, понијевши најљепше успомене са ове заиста ријетке забаве.

Дај Боже, да оваких радосних дана имадемо чешће у нашој Ђаковици, негда постојбини Ђаковице Вука.

Р. М. П. Слатински.

РАЗНЕ ВИЈЕСТИ

Арбанашка банка. У добро обавијештеним круговима у Паризу увјеравају да Аустро-Угарска још увијек не одриче да је дала привилегије провизорној влади за оснивање државне банке. Пошто Тројни Споразум тражи да се банка интернационализује и не попусти у том питању, није пристао ни да даде ни најмањи предлаж Арбанији док се то питање претходно не ријешу у том смислу. У Паризу су увјерени да кнез Вид неће ићи у Арбанију, док се не ријешу то питање.

Пашић у Бечу. Бечки политички кругови се надају, да ће се г. Пашић при повратку из Петрограда задржати у Бечу ради конференција са Берхтолдом.

Експлозија барутана. У Ђенови је експлодовала једна барутана. Погинуло је шест лица, од којих су петорица војници 89 пука и 1 грађанин. Експлозија се десила услед непажње једног војника.

Тиса и српско-хрватска коалиција. Службено се демантује вијест једнога листа да је тужба Тиса закључио тајни споразум са српско-хрватском коалицијом.

Из Валоне. »Албанише Кореспонденц« јавља из Валоне: У току ислеђења, прешеног од стране војног суда над оптуженим Бећир бејом и друговима, ухапшен је, по наређењу секретара министарства земљорадње, кувар једне ресторације по имену Тајар Алуш, код кога је нађена свота од 60.000 франака.

Осим тога из Валоне јављају, тамошњи ратни суд ухапсио је петорицу косовских Арбанаса због саучешћа у Бећировој заједници. Као што се тврди, Бећир је тајно основао панисламско друштво.

Изборна реформа у Галицији. Послије дугих и успјешних преговора постигнут је потпуни споразум између пољских и русинских делегата о изборној и уставној реформи у Галицији.

Из Будимпеште. У сабору је вођена дебата о закону о повећању континента регрута. Опозиција није присуствовала тој сједници.

Министар трговине подноси је председништву сабора конвенције закључене о разним угарским друштвима за провидбу. Једном од тих конвенција предлаже се нова група Грчк-Валона, која ће се провидба вршити један пут недељно. Исто тако угарско друштво, које врши провидбу од Галца до Цариграда, вршиће је у будуће један пут недељно.

Министар домобранства мотивисао је предлог закона о континенту регрута поучком добивеном у балканском рату који је показао да треба држати на окупу велику војну силу, и оружјањем свих европских сила. Тај предлог је најзад усвојен.

Нијемци и фабрика топова у Русији. Из Париза јављају: Француској Влади су недавно дошли до знања гласови о промјени у фабрици Путилова у Петрограду и о уношењу страних капитала у рад те фабрике. Министар председник је одмах телеграфисао француском амбасадору у

лики значајни тренуци. Још само неколико минута, па ће се у онијем жицама, што се на децимални ду, биј једна виде, залести кости и жила храбрих синова вучедолских побједитеља. Још само минут два, па ће у масама изгинути синови Црне Горе, за ствар свету, узвишену, за ствар правде, слободе, за бољу будућност своје домовине и с њоме цијелога Српства. Још минут два, и за оне витезове, онај свијет снаге наше државе с поносом ће се рећи: благо томе, ко доједна живи, имао се рашта и родити!

Краљ се одмиче од својега дурбина. Скида капу. Очи му се засузише. По Његовом великом челу котрљају се капљице зноја. Своје храбре војнике слидеће како јуришају у неминовну смрт. С њима је, у њиховим редовима, душом, срцем, цијелим Својим бићем. Благосиља их, призива им Божју помоћ, плете им ријечима заноса и родитељске љубави лаворове свае, вијенце мучеништва, које им нико неће одрећи, као што их нико не одрицаше им њиховим прецима.

— Три наша барјака лепријају се на шанчевима на врху Бардањолта — рече Краљ гледајући на дурбин.

Опет код свијех силно узбуђење. Дубоко потресен, Нашљедник одмакнуо главу од дурбина и за тренутак — два очи покрио дланом деснице, Књаз Петар привије се уз њега и са сузама у очима прати касилење на шанчевима. По томе Нашљед-

Петроград и тражио му о томе извјештај, молећи га да, у случају истинитости тих гласова, обрати пажњу руској влади на озбиљне незгоде, које ће се појавити услед трансформације те фабрике под напредним погодбама. Думерг није добио још никаква одговора из Петрограда. Међутим, према првим информацијама које су стигле у Париз из неслужбеног извора, изгледа да сви објављени извјештаји не одговарају правом стању ствари.

Овај догађај изазвао је у скупштинским кулоарима извјесно узбуђење, али пошто је та афера врло деликатне природе, то ни један од посланика није ни помислио да влада упрви питање по том предмету.

Француска штампа изражава своје узбуђење због продаје Путиловљеве фабрике. »Пти Паризиен« изјављује ако руска влада остане индиферентна пред опасношћу која ће наступити услед продаје фабрике Путилов, да ће то држање изазвати енергичан протест у Француској. Француско-руској алијансији, вели тај лист, треба да се манифестује на поједнак начин за добро обију земаља.

»Рапел« и »Радикал« изјављују: Русија нас третира као нацију са најмањим овлашћењем.

»Еко де Пари« јавља из Петрограда, како се у руским круговима труде да сирјече остварење пројектованог споразума. Представник Крезоз рекао је: Ако се потврди продаја фабрике Путилов, онда ће она обухватити и продају француских патената и тада ће имати да се ријешу једно питање међународног права.

Поводом гласова, који циркулишу у Паризу и које француска штампа живо коментарише, о тобожној продаји фабрике Путилов Крупу, коју фирму помаже и Њемачка Банка, Петроградска Телеграфска Агенција овлаштена је да те гласове категорички демантује.

Грчка и Турска. Рајтеров Биро у једној ноти тврди како је Турска, прије извјесног времена, незваничним путем саопштила Грчкој, да она жели да директно преговара с Атином о размјени острва Хиоса и Митилене за нека острва која данас држи Италија. Овај предлог није Грчкој званично учињен; с друге стране Грчкој је немогуће да отпочне преговоре по питањима која су свечаним уговорима остављена дискрецији великих сила. Осим тога њој је незгодно да уђе у погађања поводом острва која Турска још нема у својим рукама, пошто их Италија још није вратила. Напоследку Грчка налази да ова острва, узевши их у вјештини, немају у материјалном погледу толику важност коју има Митилена сама за се.

ТЕЛЕГРАМИ
ЂУРЂЕ
СРНОЈЕВИЋ
Ј. Пашић.
Петроград, 25. јануара.

Г. Пашић, српски Министар Председник, отпутовао је за иностранство. — Бечки Кор. Биро.

Питање Епира и Егејских Острва.

Лондон, 25. јануара.
Амбасадори Тројног Савеза саопштили су, сваки на посе, усмено, Министарству Иностранних Дјела

ник опет посматра и гласно саопштава, да је одаскуда на шанчеве навалила наша војска. Жице су већ испресјечене.

У 2¹/₂ часа по подне телеграфски извјештај генерала Вукотића Краљу донио је кратко саопштење: да је наша храбра војска Бардањолт заузела на јуриш.

— Живно Краљ! Живјела војска! — захори се са свих страна у Главном Логору.

Тек сад је било занимљиво посматрати бјегство непријатеља низ страну Бардањолта. Шрапнели нашијех топова, који су веома вјешто крчили пут јуришу, такође су вјешто спону у стопу непријатеља гонили. Низ Бардањолт бјежао је непријатељ у страху, метежу, нереду: Могле се видјети на дурбини читаве масе, па коњи, мазге, карови, кароце, и све се то у паници повлачило према мосту на Киру, гдје падну наши шрапнели и од масе направе клупче, које се скотрља у корито ријеке. По заузећу Бардањолта наша артиљеријска ватра била је управљена на Мали Бардањолт, да отуда непријатељ не би дошао у помоћ Великом Бардањолту. Али он то није ни покушао. Толико је био сломљен, претучен, изненађен и деморализован.

Ноћ је прекинула битку. Бардањолт, врата Скадра, у нашим је рукама.

одговоре својих влада на последњу ноту Сир Едварда Греја односно Арбаније и Егејских Острва. У дипломатским круговима се држи да ће Грци испразнити Арбанију између 1 и 31 марта по новом. — Бечки Кор. Биро.

Ђугарски посланик у Ђиограду

Софија, 26. јануара
Нови министар за Србију, Чапрачиков, отпутовао је за Биоград. — Бечки Кор. Биро.

Биоград, 27. јануара

Јутрос у једанаест сати, нови министар Бугарске у Биограду, Чапрачиков, посјетио је начелника министарства иностраних дјела са којим је пошао код д-р Пачуа, заступника министра председника и министра иностраних дјела. — Биоградски Пресбиро.

Српски посланик у Софији

Биоград, 27. јануара
Миинистар Србије у Софији заузео је своје мјесто. — Биоградски Пресбиро.

Српски и Грчки министар Председник

Букурешт, 26. јануара
Г. Веницелос стигао је у Букурешт и био примљен од Краља. Долазак г. Пашића очекује се у понедељак. — Бечки Кор. Биро.

Букурешт, 28. јануара

Синоћ је био банкет у министарству иностраних дјела у част г. Пашића који је у јутро допутовао у Букурешт. — Бечки Кор. Биро.

Кнез од Вида

Берлин, 26. јануара
Кнез од Вида отпутоваће сјутра у Рим. Његов маршал двора отпутовао је за Трст. — Бечки Кор. Биро.

Берлин, 27. јануара

Кнез од Вида отпутовао је за Рим. — Бечки Кор. Биро.

Рим, 28. јануара

Овамо је стигао кнез од Вида. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 28. јануара

Новине јављају да је Кнез од Вида, прије свога поласка у Берлин обавијестио званично дипломатске представнике великих сила у Риму, као и контролну комисију у Драчу, да прима круну Арбаније. — Бечки Кор. Биро.

Евакуација Јужне Арбаније

Париз, 26. јануара
Јавља се из Атине да је грчка влада наредила да ће онај дио Епира који је придан Арбанији, грчке трупе почети напуштати 1. марта. Евакуација ће се завршити 31. марта. — Бечки Кор. Биро.

Русија и балканска шртовина

Петроград, 27. јануара
Балканско одјељење Руске Извозне Коморе отворено је свечано. Оно има за циљ трговачко зближење Русије са земаљама Ближњег Истока. Са искључењем политичких питања. — Бечки Кор. Биро.

Реформе у Источној Анашолији

Цариград, 27. јануара
Званично се јавља да је постигнут дефинитиван споразум у свима тачкама источно-анатолских рефорама. — Бечки Кор. Биро.